

Сумська міська централізована бібліотечна система
Сумська міська центральна бібліотека ім. Т. Шевченка
Відділ довідково-інформаційної роботи

Сумському машинобудівному НВО - 125 років

Анотований рекомендаційний список джерел

Суми 2021

Сумському машинобудівному НВО - 125 років : анотований рекомендаційний список джерел / Сумська міська центральна бібліотека; відділ довідково-інформаційної роботи; упоряд. О. Д. Халєєва, Н. Ю. Курносова — Суми, 2021. — 32 с.

Для міста Суми основою економіки є – промисловість, яка являється важливою сферою зайнятості населення та бюджетотворюючою галуззю. Історія Сумського машинобудівного заводу, якому виповнюється 125 років, тісно пов'язана з історією нашого міста.

Анотований рекомендаційний список джерел розповість про основні віхи життя найбільшого і найважливішого підприємства міста Сум.

Бібліографічний посібник розрахований на широке коло користувачів.

Відповідальна за випуск:	директор СМЦБС Заговора Ю. А.
Редактори:	заст. директора Бегменко О. М. зав. бібл. відділом Клімачова Л. Д.
Матеріал підготували:	голов. бібліограф Халєєва О. Д. бібліограф Курносова Н. Ю.

Наша адреса:

40030, м. Суми,
вул. Кооперативна, 6
Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка
тел. 22-63-32

E-mail: lib@library.sumy.ua
<https://libsumy.com/>

працюємо: з 9-00 до 20-00
вихідний: п'ятниця

Ще 15 років тому у Сумах на машинобудівному заводі працювало більше 16 тисяч людей. Це підприємство було найбільшим платником податків у місті Суми. Нині залишилося 5 тисяч працюючих.

<https://sumy.today/news/society/18014-u-sumakh-opryliudnyly-rozsliduvannia-pro-vyvedennia-prybutkiv-iz-sumskoho-nvo.html>

Основні етапи 125-річної історії СНВО

- 1896 - АТ «Сумські машинобудівні майстерні»
- 1912 - АТ «Сумські машинобудівні заводи»
- 1922 - Перший державний завод імені Х. Г. Раковського
- 1928 - Сумський машинобудівний завод імені М. В. Фрунзе
- 1976 - Сумське машинобудівне виробниче об'єднання імені М. В. Фрунзе
- 1985 рік - Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання імені М. В. Фрунзе
- 1994 - ВАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання імені М.В. Фрунзе»
- 2011 рік - ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання імені М.В. Фрунзе»
- 2015 рік - ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання»
- 2019 рік - АТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання»
- 2019 рік - АТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання - Інжиніринг»

Історія машинобудування у Сумах почалася ще до відкриття бельгійських майстерень. Біля озера Чеха з 80-х років XIX століття працював завод Антона Розенквіста. Його спершу і орендували засновники бельгійського акціонерного товариства. Про це свідчить довіреність купця першої гільдії Павла Харитоненка, виписана на ім'я бельгійця Альбера Жилена.

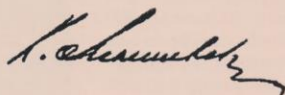
15 листопада (28 листопада за новим стилем) 1896 року Наказом Його Імператорської Величності, Самодержавця Всеросійського Миколи II були затверджені умови діяльності в Росії бельгійського анонімного (тобто акціонерного) товариства «Сумські машинобудівні майстерні»,

Указъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА,
САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, изъ Правительствующаго Сената

Министру Финансовъ

По указу ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, Правительствующій Сенат слушали:
рапортъ Министра Финансовъ отъ 23 Ноября 1896г.
за №27866, при коемъ представлятъ въ Правитель-
ствующій Сенатъ подлинныя Высочайше утверж-
денныя в 15 день Ноября 1896 г. условия діятельности
въ Россіи Бельгійскаго акціонернаго общества подъ на-
именованіемъ: Сумскія машиностроительныя мастер-
скія (анонимное общество). Приказамі Вы-
шеупомянутыя Высочайше утвержденныя условия
припечатать въ установленном порядкъ. О томъ
Канцлеръ Сенатской Типографіи дать извѣстіе, а
Министра Финансовъ уведомить указомъ Декабря
5 дня 1896 г.

за Оберъ Секретаря

першим директором якого став А. І. Бероунський, бельгійський підданий.

Бероунський Альбрехт Йосифович

Ініціатива створення підприємства належала цукрозаводчику, почесному громадянину, купцю I гільдії Павлу Харитоненку. Нове підприємство мало випускати устаткування для цукрових заводів, залізниць, шахт Донбасу. Харитоненка підтримали підприємці Сумського та сусідніх повітів – Микола Суханов, Іван Асмолов, Леопольд Кеніг та інші.

Згідно зі Статутом анонімного товариства, його акціонерами стали 28 підприємців, 17 із яких були іноземцями. Найбільшим вітчизняним акціонером виступив П. Харитоненко: йому належало 400 із 3240, або 12,35% акцій.

До кінця 1896 були побудовані основні цехи заводу — ливарний, механічний, котельний, ковальський, модельний, мідно-кабельний. Туди завезли закордонне обладнання та запросили іноземних фахівців – інженерів, майстрів та простих робітників, які мали забезпечити роботу підприємства та навчити місцевий персонал. До речі, технічна документація, яку розробляли іноземні інженери в Сумах, була французькою, тому кваліфікованим робітникам доводилося освоювати французьку.

Вже 1897 р. підприємство випустило першу партію нескладної продукції. Для залізниць тут виготовлялися семафори та хрестовини для стрілок. На підприємстві тоді працювало 350 осіб.

Попри економічну кризу 1900-1903 років та соціальні потрясіння 1905 року, асортимент продукції підприємства розширився, а кількість замовлень зросла. Наприкінці першого десятиліття нового століття підприємство виготовляло: продукцію для залізниць (семафори,

стрілки, хрестовини, поворотні кола, мости, крокви, різні залізні конструкції, паровозні котли та ін.); продукцію для заводів (парові машини, водяні насоси для водопостачання міст, компресори, парові котли, мостові крани, лебідки, підйомники, лоботокарні верстати, циркуляційні пилки; обладнання для цегляних, цукробурякових та рафінадних заводів, маслобоєн, скотобоєн); обладнання для рудників.

З початком Першої світової війни діяльність заводу була орієнтована лише на випуск військової продукції.

Після приходу до влади більшовиків акціонерне товариство було оголошено власністю держави. У 1918 р., під час німецько-австрійської окупації, завод було зруйновано і пограбовано (звісно, не без участі місцевого населення). Було вивезено найкраще обладнання, зникли запаси сировини, більшість господарських книг загинула у вогні. Підприємство відновило діяльність лише 1922 році і спочатку випускало плуги, нескладний сільгоспінвентар тощо.

*Механічний цех,
1916 рік*

В 1923 році бельгійські акціонери доручили спеціальному посланцю доповісти про стан заводу. З'ясувалося, що він відбудований та заново обладнаний. У 1925 році було споруджено нові заводські споруди, а кількість замовлень перевищувала виробничі можливості підприємства. В цей період підприємство випускало цілу низку устаткування: насоси для забруднених і густих рідин, кислотійкі насоси; був освоєний випуск аміачних та вуглекислотних компресорів, газових насосів, повітряних 2-ступінчастих компресорів середнього тиску; вперше на заводі застосовується електрозварювання хімічної апаратури з нержавіючої сталі.

Розмірена робота була порушена неприємним інцидентом: восени 1925 року в ливарному цеху виникла пожежа, яка, крім ливарного, знищила

ще один цех — механічний. Силою робітників та інженерів вдалося врятувати модельний, котельний цехи, головне відділення з казанами та арматурою. До вересня 1926 року основні роботи з відновлення були закінчені. Найбільш постраждалий ливарний цех було не тільки відновлено, а й збільшено за довжиною на 40 м; замість дерев'яних перекриттів, що згоріли, встановлені металеві.

1928 році «Першому державному машинобудівному заводу» було присвоєно ім'я Михайла Васильовича Фрунзе.

Значною подією для машинобудівного заводу кінця двадцятих років стало освоєння методу електродугового зварювання. З освоєнням цього методу, звісно, з'явилися й нові замовлення.

У 1930 році у країні було прийнято програму розвитку важкої промисловості. На заводі було взято курс на технічне вдосконалення виробництва та впровадження нових технологічних процесів. З цією метою були введені в експлуатацію нові чавуноливарні та компресорний цехи, трохи пізніше – інструментальний та насосно-компресорний. Вже 1932 році випуск хімічного устаткування становив 75% всієї продукції.

А 1940 року Сумський машинобудівний завод ім. М.В. Фрунзе увійшов до числа 20 найбільших підприємств Союзу, які вперше впровадили процеси автоматичного зварювання під флюсом.

Після початку Другої світової війни завод почав випускати продукцію військового призначення. У зв'язку з наближенням до міста лінії фронту, 21 серпня 1941 року робітники підприємства розпочали демонтаж обладнання. Основне виробництво було евакуйоване в міста: Тамбов, Чирчик (Узбекистан), Кемерово, Челябінськ.

Фрунзенці показали себе не тільки самовідданими трудівниками, а й явили безліч прикладів доблесті на полі битви. Багато з них були відзначені найвищими державними нагородами. Всім відомі імена Героїв Радянського Союзу С. Супруна (двічі Герой), Є. Терезова, О. Ройченка, П. Мірошниченка та ін..

Дуже важко проходив відновлювальний період заводу після звільнення в 1943 році території Сумщини. Бракувало не лише фахівців, а й обладнання. Починаючи з 1946 року, йде постійне поповнення виробничого парку заводу, заповнення робочих площ, введення в дію найважливіших цехів та ділянок.

У 1948 році завод був нагороджений орденом Леніна.

У 1948-1950 роках підприємство внесло великий вклад у створення атомної галузі країни. На машинобудівельному заводі ім. М. Фрунзе виготовлялись перші апарати для ядерної енергетики. Підприємство виходить на світовий ринок.

У 1952-1953 рр. за проектом архітектора К. К. Барташевича було збудовано Будинок культури заводу ім. Фрунзе, який був відкритий у квітні 1953 року та прийнятий на баланс заводу. На громадських засадах проводилася спортивна робота. У 50-ті роки були сформовані команди майстрів з російського хокею, хокею з шайбою, футболу, які неодноразово ставали призерами та чемпіонами першості області, України та СРСР.

Саме в ці роки олімпійськими чемпіонами стали слюсар ремонтно-механічного цеху Володимир Голубничий — зі спортивної ходьби (1960, 1968) та модельник Олександр Шапоренко — з веслування (1968, 1972).

У 1964 році завод був нагороджений орденом «Червоного Прапора Праці» (НРБ), а в 1971 році орденом Жовтневої Революції.

У 1976 році створено Сумське машинобудівне виробниче об'єднання, до складу якого увійшли: Сумський машинобудівний завод ім. М. Фрунзе, Сумський завод важкого компресорного будування, СКБ хімобладнання, ремонтне будівельне управління.

У 1985 році до складу об'єднання увійшов Всесоюзний науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут компресорного машинобудування. Підприємство отримало найменування «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання ім. М. В. Фрунзе».

Проведені реорганізації, укрупнення, подальший пошук методів підвищення ефективності виробництва – все було направлено на випуск нових, більш складних видів обладнання, підвищення якості та надійності.

Успішно опановуючи нові технології в ринкових умовах, Сумське НВО впевнено перетнуло межу двохтисячного року і нового тисячоліття.

Про подальшу долю Сумського машинобудівного науково-виробничого об'єднання ви зможете дізнатися ознайомившись з бібліографічним списком літератури про це підприємство.

Бібліографічний список джерел

Книги

Антонов Г. А. В помощь производству — станки с ЧПУ / Г. А. Антонов / Г. А. Антонов. — Суми : Слобожанщина, 1996. — 7 с.

Кіріченко Д. Від Крайньої Півночі — до спекотних пустель : ПАТ «Сумське НВО» — 120 років / Д. Кіріченко, О. Вертіль. — Суми : Еллада, 2016. — 184 с.

Ленський О. В. Історія розвитку знарядь праці, економіки, освіти, культури на Сумщині / О. В. Ленський. — Суми, 2010. — С. 172-176.

Москаленко В. П. АО «Сумское машиностроительное научно-производственное объединение им. М. В. Фрунзе» : исторический очерк // В. П. Москаленко, Б. В. Попов, Н. П. Обозный. — Сумы : Слобожанщина, 1996. — 480 с.

На шаг опережая время : (краткий ист. очерк). — К. : Златограф, 2012. — 92 с. : ил. — (Публичному акционерному обществу «Сумское НПО им. М. В. Фрунзе» 115 лет).

Нестеренко П. Підприємство, яке знають у світі / П. Нестеренко // Земляки. — Суми : Собор, 2006. — С. 242-244.

Сало І. ВАТ «Сумське НВО ім. М.В. Фрунзе» — флагман перебудовчих процесів в економіці України з 70-х років до сьогодні

/ І. Сало // Формування і розвиток державності, економіки та науки України / І. Сало. — Суми : Козацький вал, 2003. — С. 208-217.

Старовойтова Л. Г. Строить — значит развиваться / Л. Г. Старовойтова. — Суми : Слобожанщина, 1996. — 15 с. — (100 лет АО «НПО имени М. В. Фрунзе).

Сумский машиностроительный завод имени Фрунзе : очерки. — Харьков : Прапор, 1972. — 155 с. — (История фабрик и заводов).

Токарев Г. П. Самодіяльний театр заводу / Г. П. Токарев, О. Г. Білодід. — Х. : Харківське книжкове вид-во, 1963. — 39 с.

Статті з періодики

Історія

Говійна Л. Шлях, що перетнув 100-річчя / Л. Говійна // Суми і сумчани. — 2005. — № 36 (2 верес.). — С. 8.

Нестеренко П. Сумському флагману — 110 / П. Нестеренко, І. Панасенко // Урядовий кур'єр. — 2006. — № 232 (8 груд.). — С. 11.

Сурков В. Сумьобразующее предприятие : за 110 лет своего существования НПО им. Фрунзе стало главным городским предприятием, от которого зависят почти все сферы жизни Сум / В.

115 років Сумському НВО ім. Фрунзе // Суми і сумчани. — 2011. — № 49 (9 груд.). — С. 8.

3 нагоди 115-річчя підприємства було нагороджено багатьох фрунзенців, зокрема Президенту ПАТ В. Лук'яненку присвоєно звання «Почесний роботодавець».

Акіменко А. Старт ракети на французькому космодромі відбувся завдяки сумським машинобудівникам / А. Акіменко // День. — 2011. — № 208 (16 лист.). — С. 5.

Кудлай Е. Юбилей «Фрунзе» : 28 ноября исполнилось 115 лет со дня основания Сумских машиностроительных мастерских / Е. Кудлай // Данкор. — 2011. — № 48 (30 нояб.). — С. А8-А9.

Про історію виникнення підприємства, його потенціал та перспективи розповідає генеральний директор О. Цимбал.

Вертіль О. «Фрунзе» означає розвиток і оновлення : [інтерв'ю з генеральним директором ПАТ СНВО ім. Фрунзе О. Цимбалом] / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2011. — № 224 (1 груд.). — С. 9.

Сумські машинобудівники вже не фрунзенці // Сумщина. — 2015. — **29 лип.** (№ 27). — С. 3.

На зборах акціонерів ПАТ «СНВО ім. М. В. Фрунзе» прийнято рішення про зміну найменування підприємства та затвердження нової назви — публічне акціонерне товариство «

Осіпенко Ю. Славний ювілей машинобудівників : 120 років / Ю. Осіпенко // Панорама. — 2016. — **№ 50 (7-14 дек.)**. — С. А6.

Іванова В. Стартап с бельгійским шармом : у истоков машиностроения: с чего начинался известный сумской завод 125 лет назад? / В. Иванова // Ваш шанс. — 2020. — **№ 52 (30 дек. — 6 янв.)**. — С. 12А.

Подано дорадянську історію АО «Сумського машинобудівного науково-виробничого об'єднання», яке було засноване у 1896 р. Бельгійським анонімним товариством і мало назву «Сумські машинобудівні майстерні».

Діяльність підприємства

2003

Величко В. Марка фрунзенців — знак стабільності і досконалості / В. Величко // Сумщина. — 2003. — **№ 72 (25 черв.)**. — С. 1, 2.

Горленко В. Володимир Лук'яненко: фрунзенці виготовили повнокомплектний паро-газовий цикл. Уперше в СНД! / В. Горленко // Суми і сумчани. — 2003. — **№ 22 (29 трав.)**. — С. 3.

Об'єднання ім. Фрунзе освоює нафтогазові родовища Туркменістану. // Сумщина. — 2003. — **№ 20 (19 лют.)**. — С. 1.

Садовенко С. Одной электростанцией больше : Фрунзенцы готовы обеспечить город дешевым электричеством / С. Садовенко // Ваш шанс. — 2003. — **№ 26 (25 июня)**. — С. 4А.

2004

Випробувальні стенди фрунзенців відповідають євростандартам // Сумщина. — 2004. — **№ 16 (11 лют.)**. — С. 1.

Вироби різної складності випробовуються в натуральних вимірах. Це дозволяє не лише економити дорогоцінний час і кошти, а й гарантувати замовнику їх бездоганну експлуатацію.

Міні-електростанція сумських машинобудівників «поїде» до Татарстану // Сумщина. — 2004. — **№ 26 (5 берез.)**. — С. 1.

Стасова И. Евгений Роговой: «СНПО им. Фрунзе позиции сдавать не собирается...» / И. Стасова // Панорама. — 2004. — № 8 (25 февр. — 3 марта). — С. А10.

Головний інженер Євген Роговий, який працює на підприємстві 30 років, говорить, що минулий рік для них був успішним.

Вовченко Е. Фрунзенцы + «Стирол» = сотрудничество : долгосрочный договор с горловским концерном выгоден и производству, и городу / Е. Вовченко // Ваш шанс. — 2004. — № 15 (14 апр.). — С. 4А.

Сурков В. Договор гигантов : ОАО «СМНПО им. Фрунзе» подписало договор о долгосрочном сотрудничестве с донецким химическим концерном / В. Сурков // Данкор. — 2004. — № 15 (14 апр.). — С. А7.

Лук'яненко В. Флагман за будь-яких умов мусить бути попереду / В. Лук'яненко // Віче. — 2004. — № 9. — С. 28-30.

Голова правління акціонерного товариства «Сумське НВО ім. М. Фрунзе» розповідає, як сьогодні працює лідер вітчизняного машинобудування.

Нестеренко П. Надійний фундамент : з 1982 року Т. К. Петрак став керуючим будівельно-монтажним трестом СМНПО ім. Фрунзе / П. Нестеренко // Урядовий кур'єр. — 2004. — 7 груд. — С. 12.

Нестеренко П. Инакше не звик : В. М. Лук'яненко — Голова правління ВАТ СМНВО ім. Фрунзе / П. Нестеренко // Урядовий кур'єр. — 2004. — 13 жовт. — С. 12.

2005

Ивченко В. Волнения на Фрунзе : работники Сумского НПО им. Фрунзе собрались 4 марта на митинг / В. Ивченко // Данкор. — 2005. — № 101 (9 марта). — С. А3.

Довідка про те, кому належить НВО ім. Фрунзе. Великими акціонерами є: TecLine Invest AG, Князівство Ліхтенштейн — 25%; Torberg Beteiligungen AG, Швейцарія — 23,3%; АО «Группа Энергетичний стардат», Швейцарія — 12,68%; АО «Отрес Комерцбанк», Латвія 9.8%; Hambay Trading Corporation, Британські острови — 8.89%.

Тюменці вибрали сумчан // Сумщина. — 2005. — № 12 (2 лют.). — С. 2.

Сумське об'єднання імені Фрунзе виграло тендер на поставку в

Росію п'яти мініелектростанцій.

Григоришин говорить, що контролює НПО ім. Фрунзе // Данкор. — 2005. — № 24 (15 юня). — С. А7.

Час сильних партнерів // Суми і сумчани. — 2005. — № 24 (9 черв.). — С. 1.

ВАТ «Сумське НВО ім. Фрунзе» уклало контракт на спільне виробництво з ВАТ «НВО Сатурн» (Росія).

Чернов В. Економічний простір знизу / В. Чернов // Сумщина. — 2005. — № 63 (8 черв.). — С. 1.

Економічні стосунки між фрунзенцями і туркменами.

Сытник М. На заводі ім. Фрунзе відкрили новий цех : 19 августа начал работу новый цех электрооборудования / М. Сытник // Панорама. — 2005. — № 34 (24-31 авг.). — С. А3.

Фрунзенцы відкрили новий цех // Ваш шанс. — 2005. — № 34 (24 авг.). — С. 4А.

Фрунзенці прискорюють «Блакитний потік» // Сумщина. — 2005. — № 92 (20 серп.). — С. 1.

На газопроводі «Блакитний потік», що в Російській Федерації, урочисто введено в експлуатацію дві компресорні станції.

Белая С. Дружить заводами : ОАО «СНПО ім. Фрунзе» и «Сумыхимпром» построят сернокислотный цех / С. Белая // Панорама. — 2005. — № 52 (28 дек. 2005 — 4 янв. 2006). — С. А4.

Положий Е. «Ядерная бомба» : результаты следствия и суд по уголовному делу, возбужденному по признакам нарушения правил экспортных операций, могут иметь для ОАО «СНПО ім. Фрунзе» серьезные последствия / Е. Положий // Панорама. — 2005. — № 47 (23-30 нояб.). — С. А1, А10-11.

Суріна О. Флагмани сумської промисловості разом / О. Суріна // Суми і сумчани. — 2005. — № 53 (30 груд.). — С. 1.

2006

Антонюк А. Фрунзе: реформа пошла : около двух тысяч работников Сумского НПО ім. Фрунзе получили уведомление об увольнении в связи с реструктуризацией предприятия / А. Антонюк // Данкор. — 2006. — № 3 (18 янв.). — С. А3.

Завод Фрунзе хочет строить хранилище // Данкор. — 2006. — № 12 (22 марта). — С. А3.

Ученые и машиностроители : ОАО «ВНИИАЭН» и ОАО

«Сумское НПО им. Фрунзе» нацелены на зарубежные рынки // Ваш шанс. — 2006. — № 23 (7 июня). — С. 4А.

2007

Вовченко Е. Цирконий — шанс для Сумщины? : ученые утверждают: производство циркониевых трубок не повредит нашей экологии / Е. Вовченко // Ваш шанс. — 2007. — № 14 (4 апр.). — С.4А.

Шкапова О. Сумське машинобудівне НВО ім. Фрунзе : акції компанії з 1 по 16 березня подорожчали на 17% / О. Шкапова // Контракти. — 2007. — № 14 (2 апр.). — С. 17.

Зернов И. «Фрунзе» продали : продажа крупного пакета акций Сумского НПО им. Фрунзе, возможно, связана с грядущими изменениями в руководстве предприятия / И. Зернов // Данкор. — 2007. — № 29 (18 июля). — С. А5.

Ивченко В. Лукьяненко таки подвинули / В. Ивченко // Данкор. — 2007. — № 48 (28 нояб.). — С. А1, А6.

Володимира Лук'яненка перевели на нову посаду — президент компанії ОАТ СНВО ім. Фрунзе. Його місце посів Віктор Чобан. Людина нова, працював під керівництвом К. Григоришина, якому належить основний пакет акцій заводу.

2008

Литовченко Д. Собиратели газа : российский «Газпром» заплатит сумскому заводу им. Фрунзе \$60 млн / Д. Литовченко // Панорама. — 2008. — № 24 (11-18 июня). — С. А5 : фото.

Нові обрії фрунзенців // Суми і сумчани. — 2008. — № 32 (8 серп.). — С. 2.

ВАТ «Сумське НВО ім. М. В. Фрунзе» отримало нове замовлення на постачання компресорного обладнання для ВАТ «Сургутнафгаз».

Туркменістан заплатить фрунзенцям // Сумщина. — 2008. — № 106 (20 верес.). — С. 1.

ОАО «Сумское НПО им. Фрунзе» поможет «Газпрому» с реконструкцией компрессорной станции на Ямбургском месторождении // Суми і сумчани. — 2008. — № 48 (28 лист.). — С. 2.

Специалисты ОАО «СНПО им. М. Ф. Фрунзе» заканчивают монтаж оборудования на Губкинском месторождении (Россия) // Суми і сумчани. — 2008. — № 50 (12 груд.). — С. 2.

ВАТ «Сумське НВО ім. М. Фрунзе» виготовило для

Узбекистану компресорну станцію унікальної конструкції // Суми і сумчани. — 2008. — № 40 (3 жовт.). — С. 2.

2009

ОАО «Сумское НПО им. Фрунзе» оснастило компрессорную станцию в Узбекистане уникальным оборудованием на \$75 млн // Суми і сумчани. — 2009. — № 7 (13 лют.). — С. 2.

Міненко А. ВАТ «СНВО ім. М. В. Фрунзе». Нові форми поєднання інтересів сумського підприємства і громади / А. Міненко // Суми і сумчани. — 2009. — № 8 (20 лют.). — С. 1,2.

Підвищення ефективності діяльності підприємств шляхом суттєвого скорочення витрат на утримання допоміжних підрозділів і наближення до світових стандартів.

ОАО «СНПО им. М.В. Фрунзе» начало монтаж третьей очереди газотурбинной электростанции на Талаканском месторождении в Якутии // Суми і сумчани. — 2009. — № 9 (27 лют.). — С. 2.

Президент Туркменистана принял главу Наблюдательного Совета НПО им. М. В. Фрунзе Владимира Лукьяненко // Суми і сумчани. — 2009. — № 9 (27 лют.). — С. 2.

Під час бесіди були обговорені підсумки співпраці.

ОАО «Сумское НПО им. М. В. Фрунзе» поставит в Россию оборудование стоимостью порядка \$30 млн для оснащения Комсомольского месторождения // Суми і сумчани. — 2009. — № 10 (6 берез.). — С. 2.

«Фрунзе» отгружает в Россию // Данкор. — 2009. — № 10 (11 марта). — С. А3.

СНВО ім. М. В. Фрунзе почало співпрацю з Росією.

ВАТ «Сумське НВО ім. М.В. Фрунзе» забезпечить Ростовську та Калінінську атомні електростанції насосним обладнанням на суму близько 230 млн російських рублів // Суми і сумчани. — 2009. — № 13 (27 берез.). — С. 2.

ВАТ «Сумське НВО ім. Фрунзе» поставит «Газпрому» обладнання для компресорних станцій «Іванівська» та «Лукоянівська» // Суми і сумчани. — 2009. — № 15 (10 квіт.). — С. 2.

ВАТ «СНВО ім. М. В. Фрунзе» виготовило башту вітротурбіни для переоснащення Тарханкутської вітряної електростанції в Криму // Суми і сумчани. — 2009. — № 20 (15 трав.). — С. 2.

ВАТ «СНВО ім. М. В. Фрунзе» завершує відвантаження обладнання для «Газпрому» // Суми і сумчани. — 2009. — № 22 (29 трав.). — С. 2.

ВАТ «СНВО ім. М. В. Фрунзе» виготовило для Узбекистану обладнання на 55 млн доларів // Суми і сумчани. — 2009. — № 24 (12 черв.). — С. 2.

Сумчани забезпечать енергоблоками Рогожниківську газотурбінну електростанцію в Росії // Суми і сумчани. — 2009. — № 24 (12 черв.). — С. 2.

ВАТ «Сумське НВО ім. Фрунзе» розпочало виготовлення обладнання на замовлення ВАТ «Сургутнафгаз».

ВАТ «Сумське НВО ім. М. В. Фрунзе» забезпечить енергоблоками газотурбінну електростанцію на Північно-Лабат'юганському родовищі в Росії // Суми і сумчани. — 2009. — № 26 (26 черв.). — С. 2.

НВО ім. Фрунзе модернізувало компресорну станцію «Кардам-2» у Болгарії // Суми і сумчани. — 2009. — № 26 (26 черв.). — С. 2.

Миненко А. Через п'ять лет «НПО им. Фрунзе» планирует увеличить оборот до миллиарда долларов : интервью с генеральным директором НПО Игорем Ивановым / А. Миненко // Суми і сумчани. — 2009. — № 36 (4 верес.). — С. 4.

2009-й рік: «Завод Фрунзе» — звучить гордо // Суми і сумчани. — 2009. — № 39 (25 верес.). — С. 1, 5.

Про те, чим живе зараз бюджетоутворююче підприємство

Модернізація «Синдор» і «Мікунь»: новини // Суми і сумчани. — 2009. — № 41 (9 жовт.). — С. 3.

ВАТ «Сумське НВО ім. М. Фрунзе» входить до Групи компаній «Енергетичний стандарт» *і є одним із найбільших у Європі виробників газоперекачувальних агрегатів та комплектних станцій.*

«Фрунзе» сработал на Узбекистан : ОАО «Сумское НПО им. М. Фрунзе» изготовило для Узбекистана оборудование стоимостью около 55 млн \$ // Данкор. — 2009. — № 23 (10 июня). — С. А5.

Акименко А. Фрунзенці готові працювати / А. Акименко // Ярмарок. — 2009. — № 18 (30 квіт.). — С. 2.

Про технічні можливості підприємства на сучасному етапі.

Обладнання на суму близько \$ 12 млн // Суми і сумчани. — 2009. — № 44 (30 жовт.). — С. 2.

ВАТ «Сумське НВО ім. М. В. Фрунзе» забезпечило Алчевський металургійний комбінат обладнанням, необхідним для оснащення двох електростанцій комбінованого циклу потужності.

СМПО ім. Фрунзе боїться остаття без роботи // Ваш шанс. — 2009. — № 48 (2 дек.). — С. 6А.

Працівники підприємства мають сумніви, що у 2010 р. в них будуть замовлення.

НВО ім. Фрунзе виготовило продукцію для ВАТ «Газпром» // Суми і сумчани. — 2009. — № 51 (18 груд.). — С. 10.

2010

НВО ім. Фрунзе виготовило обладнання на \$52 млн // Суми і сумчани. — 2010. — № 6 (3 лют.). — С. 32.

ВАТ «Сумське НВО ім. М. В. Фрунзе» завершує відвантаження продукції на замовлення ВАТ «Газпром».

Адаменко Е. Реорганізація на «Фрунзе» : підприємство отримало нового виконавця обов'язків генерального директора / Е. Адаменко // Данкор. — 2010. — № 7 (17 фев.). — С. А1, А5 : фото.

Ичнянский А. Владимир Лукьяненко: «Фрунзе» работало и будет работать. Вопрос в другом: какими усилиями?» : [інтерв'ю з президентом, головою наглядової ради НПО ім. М. В. Фрунзе Володимиром Лукьянєнком] / А. Ичнянский // В двух словах. — 2010. — № 2-3 (15 січ.). — С. 1, 8 : фото. цв.

Як працює бюджетотворююче підприємство нашого міста в умовах кризи та нестабільної політичної ситуації.

Вертіль О. Підтвердили статус «великоваговика» / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2010. — № 29 (16 лют.). — С. 6.

СМНВО ім. Фрунзе виконав замовлення «Газпрому» на обладнання для оснащення Північноєвропейського газопроводу.

Антонюк А. Акціонер «Фрунзе» недоволен реорганізацією : один из акционеров ОАО «Сумское НПО им. Фрунзе» потребовал провести собрание акционеров и обсудить целесообразность реструктуризации предприятия / А. Антонюк // Данкор. — 2010. — №19 (12 мая). — С. А4.

НВО ім. Фрунзе виготовить повнокомплектне обладнання для оснащення компресорної станції «Кудинівка» в Росії // Суми і сумчани. — 2010. — № 23 (4 червня). — С. 2.

СМНВО ім. Фрунзе є одним із найбільших у Європі виробників

газоперекачувальних агрегатів та комплектних компресорних станцій, замовлення на які підприємство отримало й від російського «Лукойл-Волгограднафтогаз».

ВАТ «Сумське НВО ім. Фрунзе» обладнає компресорну станцію на Находкінському родовищі в Росії // Суми і сумчани. — 2010. — № 26 (25 червня). — С. 2.

НВО ім. Фрунзе відвантажило обладнання для «Газпром трансгаз Югорськ» // Суми і сумчани. — 2010. — № 28 (9 лип.). — С. 2.

НВО ім. Фрунзе завершило реконструкцію КС-7/2 на Федорівському родовищі // Суми і сумчани. — 2010. — № 28 (9 лип.). — С. 2.

Міненко А. «Хочеш гідної зарплати — зароби її» — за таким принципом працює сьогодні НВО ім. Фрунзе. / А. Міненко // Суми і сумчани. — 2010. — № 30 (23 лип.). — С. 4.

Про виробничу програму, роботу з підвищення кваліфікації персоналу, співпрацю з Іраном та РФ СНВО ім. Фрунзе.

Чернов В. Флагман біля мілини / В. Чернов // Сумщина. — 2010. — № 92-93 (13 серп.). — С. 2.

Відбувся мітинг працівників підприємства проти зменшення заробітної плати.

Більше машин — хороших і різних : в Сумах на базі об'єднання ім. Фрунзе відбулось засідання робочої групи з підготовки проекту Державної програми розвитку машинобудування // Сумщина. — 2010. — № 103-104 (10 верес.). — С. 2.

Вакулішина М. Півроку діяльності фрунзенців: «Політ нормальний» / М. Вакулішина // Суми і сумчани. — 2010. — № 33 (13 серп.). — С. 4.

Визит замміністра : на базі НПО ім. М. Фрунзе состоялось заседание рабочей группы по подготовке проекта Государственной программы развития машиностроения на 2010-2017 гг. // Суми і сумчани. — 2010. — № 37 (10 верес.).

«Газпром» придбає 14 сумських компресорних блоків // День. — 2010. — № 167-168 (17-18 вер.). — С. 9.

Мирошниченко В. Промышленное сердце Сумщины : ОАО «СНПО им. М. Фрунзе» выиграло тендер на изготовление арматуры для ДК «Укртрансгаз» на сумму \$10 млн / В. Мирошниченко // Панорама. — 2010. — № 43 (20-27 окт.). — С. А18 : фото.

Литовченко Д. Григоришин VS Суркисы : акціонер «СНПО ім. Фрунзе» заявив, що активи підприємства переводяться в офшори / Д. Литовченко // Панорама. — 2010. — № 47 (17-24 нояб.). — С. А4.

Ростоцкая В. Что останется от бывшего флагмана? : Григоришин и братья Суркисы делят завод / В. Ростоцкая // Ваш шанс. — 2010. — № 48 (1-8 дек.). — С. 8А.

Про продаж 78% акцій СМНВО кіпрській компанії «Алверон Холдінг Лімітед» та зміни, які з цим пов'язані.

Вертіль О. Новітні технології приваблюють замовників / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2010. — № 218 (20 лист.). — С. 7.

Про продукцію СМНВО ім. Фрунзе, яка постачається до Росії та Азербайджану.

Росіяни виявили підвищену цікавість до вітчизняного компресорного устаткування // День. — 2010. — № 199 (2 лист.). — С. 6.

ВАТ «Газпром» може збільшити обсяг замовлень СМНВО ім. Фрунзе.

2011

Вертіль О. Наше обладнання для закордону / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2011. — № 36 (25 лют.). — С. 7.

В Ірані на компресорній станції «Савех» запущено обладнання, виготовлене машинобудівниками НВО ім. Фрунзе.

Сумське НВО ім. Фрунзе братиме участь в реконструкції узбекистанського газопереробного заводу // День. — 2011. — № 93 (1 черв.). — С. 5.

FRUNZE держит марку // Панорама. — 2011. — № 23 (1-8 июня). — С. А4.

СМНВО ім. Фрунзе підписало контракт із групою компаній «Ленніхіммаш» про виробництво теплообмінників для ВАТ «СибірТюменьГаз».

Вертіль О. Теплообмінники для російської Півночі / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2011. — № 113 (23 черв.). — С. 7.

НВО ім. Фрунзе взялося за виконання замовлення (виготовлення теплообмінників) для Групи компаній «ЛенНДІхіммаш».

Мазур А. Новый фрунзенец : [інтерв'ю з гендиректором СМНВО ім. Фрунзе О. Цимбалом] / А. Мазур // Панорама. — 2011. — № 31 (27 июля — 3 авг.). — С. А13.

Гендиректор СНПО ім. Фрунзе розповів про оптимізацію, стратегію підприємства та футбол.

Кіріченко Д. Фрунзенці співпрацюють з Узбекистаном / Д. Кіріченко // Ярмарок. — 2011. — № 32 (11 серп.). — С. 7.

НВО ім. Фрунзе відвантажує обладнання для Мубарецького ГПЗ.

Фрунзенці — «Синдорській» // Суми і сумчани. — 2011. — № 38 (23 верес.). — С. 10.

СНВО ім. Фрунзе почало відвантаження компресорів для ТОВ «Іскра-Турбогаз» (м. Перм, РФ).

СНВО ім. Фрунзе збудувало компресорну станцію «під ключ» в Туркменістані // Суми і сумчани. — 2011. — № 38 (23 верес.). — С. 10.

Вертіль О. Допоможе ERP-система / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2011. — № 175 (23 верес.). — С. 6.

Про впровадження на заводі ім. Фрунзе корпоративної інформаційної системи управління підприємством класу ERP.

ПАТ «СНВО ім. Фрунзе» закінчує відвантаження для «Новоюксеницька» // Суми і сумчани. — 2011. — № 41 (14 жовт.). — С. 6.

НВО ім. Фрунзе відвантажує партію обладнання для компресорної станції, яку буде «Газпром».

Сумське НВО ім. Фрунзе відправляє газоперекачувальні агрегати на Новоурдомську компресорну станцію // Суми і сумчани. — 2011. — № 52 (30 груд.). — С. 5.

2012

Фрунзенці відправили обладнання в Росію : [Сумське НВО ім. Фрунзе почало відвантаження газоперекачувальних агрегатів (ГПА) для компресорної станції «Новомікунська», яку буде російська нафтогазова компанія «Газпром» на новій гілці газопроводу «Ухта-Торжок»] // Сумщина. — 2012. — № 11-12 (28 січ.). — С. 1.

Литовченко Д. Алексей Цымбал: «Прошлый год был годом больших заказов» : [інтерв'ю з гендиректором СНВО ім. Фрунзе О. Цимбалом] / Д. Литовченко // Панорама. — 2012. — № 13 (21-28 марта). — С. А6.

Вертіль О. «Чашма» розраховує на фрунзенців / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 75 (25 квіт.). — С. 3.

СНВО ім. Фрунзе почав виготовлення обладнання для атомної електростанції «Чашма» (Пакистан).

Акіменко А. Сумські машинобудівники працюватимуть на Іран / А. Акіменко // День. — 2012. — № 87 (24 трав.). — С. 7.

Литовченко Д. Высокие темпы / Д. Литовченко // Панорама. — 2012. — № 27 (27 июня — 4 июля). — С. Е2.

Генеральний директор СНВО ім. Фрунзе О. Цимбал розповідає про своє підприємство.

Вертіль О. Обладнання фрунзенців — для Крайньої Півночі / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 121 (11 лип.). — С. 18.

Вертіль О. Зварювальні технології відповідають світовим стандартам / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 142 (9 серп.). — С. 6.

СНВО ім. Фрунзе пройшло аудит міжнародного науково-технічного центру забезпечення якості та сертифікації «Патонсерт» і стало першим багатопрофільним підприємством в Україні, чий зварювальні технології повністю відповідають вимогам світового стандарту.

Литовченко Д. Среди мировых лидеров / Д. Литовченко // Панорама. — 2012. — № 40 (26 сент.). — Приложение «Большая экономика». — 2012. — № 40 (26 сент.). — С. Е2.

Берзина Д. «FRUNZE»: курс на развитие : о достижениях в первом полугодии и перспективах роста рассказал генеральный директор предприятия А. Цымбал / Д. Берзина // Данкор. — 2012. — № 34 (22 авг.). — С. А9 : фото. цв.

Манько М. Сум'яни у 1941-1945 роках у радянському тилу / М. Манько // Ярмарок. — 2012. — № 38 (20 верес.). — С. 3. ; Ярмарок. — 2014. — № 16 (17 квіт.). — С. 4. ; Ярмарок. — 2014. — № 15 (10 квіт.). — С. 4.

Про евакуацію заводу ім. Фрунзе і деяких сумських закладів культури та їхню роботу в радянському тилу.

Вертіль О. Президент ПАТ «СНВО ім. Фрунзе» В. Лук'яненко: «Поza роботою не уявляю свого щастя» / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 188 (16 жовт.). — С. 9.

Велике інтерв'ю В. Лук'яненка.

Акіменко А. Сумські машинобудівники відправляють газоперекачувальні апарати за Полярне коло / А. Акіменко // День. —

2012. — № 198 (1 лист.). — С. 7.

ПАТ «СНВО ім. Фрунзе» завершує відвантаження газоперекачувальних агрегатів для російської компанії «Новатек-Юрхаровнафтогаз».

Кіріченко Д. Сумські енергоблоки — Сургуту / Д. Кіріченко // Ярмарок. — 2012. — № 50 (13 груд.). — С. 7.

Завод ім. Фрунзе закінчує відвантаження енергоблоків на замовлення компанії «Сургутнафтогаз», як паливо до них використовується попутний нафтовий газ.

Литовченко Д. Алексей Цымбал: «Заказчики говорят: «Фрунзе? Так вы же красавцы!» / Д. Литовченко // Панорама. — 2012. — № 53 (26 дек.). — С. Е2.

2013

Ивченко А. «Фрунзе» меняет владельцев / А. Ивченко // Данкор. — 2013. — № 2 (9 янв.). — С. А4.

Компанія «Смарт-холдинг» Вадима Новинського викупила частку в Сумському НВО ім. Фрунзе.

Акіменко А. Українські машинобудівники відправили продукцію на Крайню Північ / А. Акіменко // День : щоденна всеукраїнська газета. — 2013. — № 8/9. — С. 11.

Белая С. Грядут перемены / С. Белая // Панорама. — 2013. — № 16 (17-14 апр.). — С. А5.

Вирішується доля найбільших підприємств. СНВО ім. Фрунзе «ділять» між собою К. Григоришин та В. Новинський.

Вертіль О. Гіганти для російських газовиків / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2013. — № 77 (24 квіт.). — С. 17.

СНВО ім. Фрунзе розпочало виготовляти нафтогазове обладнання для ЗАТ «Тернафтогаз», яке експлуатуватиметься в Ямало-Ненецькому АО.

Власова И. Испытание на прочность / И. Власова // Панорама. — 2013. — № 23 (5-12 июня). — С. А2.

СНВО ім. Фрунзе заборгувало 11 млн грн своїм робітникам і чекає на інвестора.

Власова И. «Фрунзе» в опасности / И. Власова // Панорама. — 2013. — № 24 (12-19 июня). — С. А2.

В. Лук'яненко заявляє про рейдерський захват та майбутнє банкрутство СНВО ім. Фрунзе.

Борьба за «Фрунзе» : будет ли найден компромисс между главными акционерами градообразующего предприятия // Ваш шанс. — 2013. — № 25 (19-26 июня). — С. 4А.

Про ситуацію, що склалася на підприємстві, про конфлікт між двома акціонерами СНВО ім. Фрунзе — В. Лук'яненком та В. Новинським.

Заявление руководителей производств и управлений ПАО «Сумское НПО им. М. В. Фрунзе» о ситуации на предприятии // Ваш шанс. — 2013. — № 25 (19-26 июня).

Кравченко М. Повода для паники нет! : Алексей Цымбал: «Ситуация вокруг «Фрунзе» должна разрешиться в пользу предприятия и людей, которые на нем работают» / М. Кравченко // Ваш шанс. — 2013. — № 25 (19-26 июня). — С. 5А.

Заявление Константина Григоришина по поводу ситуации вокруг «СНПО им. Фрунзе» // Ваш шанс. — 2013. — № 26 (26 июня — 3 июля). — С. 4А.

Основний акціонер підприємства К. Григоришин запропонував В. Лук'яненку знайти компроміс у конфліктній ситуації.

Власова И. Войны престолов / И. Власова // Панорама. — 2013. — № 25 (19-26 июня). — С. А4.

Про конфлікт інтересів двох основних акціонерів СНВО ім. Фрунзе — К. Григоришина та В. Лук'яненка.

Кравченко М. «Ситуация вокруг «Фрунзе» должна разрешиться в пользу предприятия и людей, которые на нем работают», — Алексей Цымбал / М. Кравченко // Панорама. — 2013. — № 25 (19-26 июня). — С. А6.

Про темпи зростання випуску продукції, витрати на соціальну сферу та місце СНВО Фрунзе в конфлікті інтересів родини В. Лук'яненка.

Астафьев Е. Чего хотят ационеры / Е. Астафьев // Панорама. — 2013. — № 25 (19-26 июня). — С. А7.

В. Лук'яненко хоче контролювати СНВО Фрунзе на угоду бізнесу свого сина — ГМС.

Туглук В. Коли підштовхування до прірви видають за благо / В. Туглук // Урядовий кур'єр. — 2013. — № 111 (21 черв.). — С. 7.

На НВО імені Фрунзе спалахнув конфлікт між акціонерами.

Жмурков В. Флагману машинобудування ПАТ «СНВО імені

Фрунзе» — копають яму... / В. Жмурков // Голос України. — 2013. — № 107 (11 черв.). — С. 5.

Про конфлікт інтересів акціонерів НВО ім. Фрунзе.

«Тайный» советник гендиректора Сумского НПО им. Фрунзе
А. Цымбала // Панорама. — 2013. — № 29 (17-24 июня). — С. А9.

Всі дії О. Цимбала стосовно заводу Фрунзе контролює російський бізнесмен С. Бадюк.

Кіріченко Д. Сумські газоперекачувальні агрегати за Полярним колом / Д. Кіріченко // Ярмарок. — 2013. — № 36 (5 верес.). — С. 2.

ПАТ «СНВО ім. Фрунзе» почало відвантаження устаткування на Юрхарівське нафтогазоконденсатне родовище.

Туглук В. Під прицілом — українське машинобудування / В. Туглук // Урядовий кур'єр. — 2013. — № 145 (13 серп.). — С. 6.

Про спроби російських бізнес-структур дестабілізувати ситуацію на СНВО ім. Фрунзе.

Вертіль О. Індустріальне серце України / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2013. — № 169 (18 верес.). — С. 18.

Велика стаття про СНВО ім. Фрунзе — до Дня машинобудівника.

Императорское решение // Панорама. — 2013. — № 48 (27 нояб.). — А20.

115 років тому були створені «Сумські машинобудівні майстерні». Коротко про історію заснування та перші роки роботи.

Вертіль О. Українська техніка для британської компанії / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2013. — № 223 (3 груд.). — С. 6.

ПАТ «СНВО ім. Фрунзе» уклало контракт з британською компанією Petro Gas LLP на виготовлення партії адсорберів для оснащення установки осушення газу.

2014

Боянова К. «Фрунзе» на грани : крупнейшее предприятие Сум в 2013 г. понесло убытки свыше 108 млн грн и с мая переходит на трехдневную рабочую неделю / К. Боянова // Панорама. — 2014. — № 14 (2-9 апр.). — С. А4.

Боянова К. На «Фрунзе» начались сокращения : на крупнейшем заводе г. Сумы стартовала процедура сокращения сотрудников / К. Боянова // Панорама. — 2014. — № 15 (9-16 апр.). — С. А4.

До липня від 480 до 1200 співробітників заводу «Фрунзе» можуть стати безробітними.

Демидов И. Можна ли спасти СНПО ім. Фрунзе? : Сумской горсовет обратился за поддержкой к правительству страны / И. Демидов // Ваш шанс. — 2014. — № 26 (25 июня — 2 июля). — С. 2А.

Проблеми підприємства за останні роки погіршилися.

Щербак О. Что будет с «Фрунзе» и с Сумами? / О. Щербак, В. Ивченко // Данкор. — 2014. — № 29 (16 июля). — С. А4.

Проблеми експорту товарів, залежність від Росії.

Штеба Н. Мы точно знаем, что «Фрунзе» выстоит : А. Цымбал о корпоративном конфликте, форс-мажорных обстоятельствах и перспективах СНПО / Н. Штеба // Ваш шанс. — 2014. — № 30 (23-30 июля). — С. 17А.

Генеральний директор підприємства Олексій Цимбал розповідає про ситуацію, що склалася на СНВО ім. Фрунзе.

Из Варшавы — с наградой // Ваш шанс. — 2014. — № 41 (8-15 окт.). — С. 6А.

На міжнародній виставці OIL & GAS WARSAW єдиним підприємством, що представляло Україну, було ПАТ «Сумське НВО ім. М. Фрунзе». Загалом свої можливості репрезентували 50 підприємств із різних країн.

Вертіль О. Рятівний круг для промислового велета / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2014. — № 120. — С. 10.

Загострення відносин із північним сусідом негативно позначається на роботі Сумського НВО імені М. В. Фрунзе і спонукає до кардинального пошуку альтернативних ринків збуту продукції.

2015

Демидов И. В зоне внимания — «Фрунзе» / И. Демидов // Ваш шанс. — 2015. — № 5 (4-11 февр.). — С. 2-3А.

Проблеми підприємства обговорила виконавча влада, депутати та громадськість. Біля заводууправління проведено дві акції протесту.

Никоненко В. Ситуація оптимізується / В. Никоненко // Урядовий кур'єр. — 2015. — № 27 (лют.). — С. 7.

На Сумському НВО ім. Фрунзе продовжують гасити заборгованість працівникам по заробітній платі.

Жмурков В. Влада підставляє флагману плече / В. Жмурков // Голос України. — 2015. — № 26. — С. 1.

Сумське НВО ім. Фрунзе почало отримувати замовлення від «Укроборонпрому» (домовилися з харківським заводом ім. Малишева про виготовлення комплектуючих до військової техніки).

Жмурков В. «Фрунзенці» виходять на страйк / В. Жмурков // *Голос України*. — 2015. — № 14. — С. 1.

Профспілки ВАТ «СНВО ім. Фрунзе» б'ють на сполох: флагман машинобудівної галузі знищується на очах, зарплатні борги зростають, пакет замовлень худне.

Шестопалова А. Зріє «український Детройт»? : закриття Сумського машинобудівного заводу може створити криміногенний осередок за 30 км від російського кордону / А. Шестопалова // *День*. — 2015. — № 33. — С. 7.

Євген Положий наголосив, що якщо завод закриється, то це стане ударом, від якого Суми оговтаються ще не скоро, із Фрунзе пов'язані близько 60 тисяч сумчан, податки до місцевого бюджету — словом, це буде соціально-економічна криза, «український Детройт».

Белая С. Без Фрунзе : флагман отечественного машиностроения выполнил закон о декоммунизации / С. Белая // *Панорама*. — 2015. — № 31 (29 июля — 5 авг.). — С. А3.

СМНВО ім. Фрунзе більше не носить таку назву.

СМНПО — Польща: дистанція сокращается // *Ваш шанс*. — 2015. — № 37 (16-23 сент.). — С. 8А.

Ведуться переговори щодо реалізації проектів у Польщі.

Штеба Н. «Повод для сдержанного оптимизма — есть!» : ко Дню машиностроителя — наш разговор с гендиректором СМПО Алексеем Цымбалом / Н. Штеба // *Ваш шанс*. — 2015. — № 39 (30 сент. — 7 окт.). — С. 9А.

Про те, як працює машинобудівне підприємство в нових умовах, розповідає генеральний директор СНВО Олексій Цимбал.

Вертіль О. Вересневий ривок / О. Вертіль // *Урядовий кур'єр*. — 2015. — № 197 (23 жовтня). — С. 5.

Сумські машинобудівники уклали чимало вигідних і перспективних контрактів і виграють у конкурентній боротьбі.

2016

Чернов В. Сумські машинобудівники модернізують атомні станції / В. Чернов // *Голос України*. — 2016. — № 8 (19 січня). — С. 9.

Відповідну угоду ухвалено між «Енергоатомом» та Сумським

машинобудівним науково-виробничим об'єднанням. Співпраця між машинобудівниками та атомниками сприятиме розвитку вітчизняної економіки.

Вечорка С. Припинить цілеспрямовано знищувати підприємство / С. Вечорка // Сумщина. — 2016. — 17 лют. (№ 7). — С.5.

Мітинг працівників ПАТ СНВО за створення задовільних умов праці, виплату заборгованості заробітної плати тощо.

Крюкова О. Сумское НПО: точка кипения : есть ли у сумских машиностроителей шанс завоевать новые рынки сбыта и вернуться к прежним объемам производства? / О. Крюкова // Ваш шанс. — 2016. — № 11 (16-23 марта). — С. 13А.

Вертіль О. Сумські машинобудівники — нафтопереробникам Гданська / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2016. — № 72 (15 квіт.). — С. 6.

Про нові ринки збуту продукції Сумського НВО (укладено контракт із польською нафтопереробною компанією в м. Гданськ).

Тугляк В. Коли за деревами не бачать лісу / В. Тугляк // Урядовий кур'єр. — 2016. — № 101 (31 трав.). — С. 6.

Флагман вітчизняного машинобудування — Сумське НВО — опинилося між українським молотом та російським ковадлом.

Власова И. Не прошло и трех лет : Владимир Лукьяненко с партнером выиграли арбитраж у Григоришина / И. Власова // Панорама. — 2016. — № 21 (18-25 мая).

Вертіль О. Сумські насоси відправлять до Казахстану / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2016. — № 152 (13 серп.). — С. 6.

Коротко про міжнародне співробітництво ПАТ «Сумське НВО» зі сталеливарним підприємством Казахстану. Машинобудівники виготовлять і відвантажують чотири одиниці насосного обладнання.

Вертіль О. Тендери від лукавого / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2016. — № 156 (19 серп.). — С. 5.

Непрозорі схеми позбавляють замовлень вітчизняних машинобудівників.

Сумське НВО відвантажує обладнання турецькій компанії // Сумщина. — 2016. — 18 серп. (№ 33). — С. 4.

Штеба Н. Изменения к лучшему — не за горами? : если Сумское НПО выиграет большие контракты «Укртрансгаза», то затяжной

кризис окажется позади / Н. Штеба // Ваш шанс. — 2016. — № 36 (7-14 сент.). — С. 9А.

Про нинішній стан підприємства розповів генеральний директор СНВО Олексій Цимбал.

Співак К. Тендерні «баталії» СНВО / К. Співак // Сумщина. — 2016. — 17 лист. (№ 46). — С. 4.

Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання за підсумками проведених торгів у системі «ProZorro» може одержати контракти із «Укрансгазом» на модернізацію української газотранспортної системи.

Рожко В. Сумське НВО — в небезпеці! / В. Рожко // Сумщина. — 2016. — 24 лист. (№ 47). — С. 4.

Ситуація з можливим зривом виграних тендерів щодо реконструкції компресорних станцій.

Штеба Н. НАК «Нефтегаз Украины» хочет сделать более 7 тысяч сумских машиностроителей безработными? : область может потерять свой промышленный гигант, тысячи жителей Сумщины — работу, а Украина рискует остаться без газотранспортной сети / Н. Штеба // Ваш шанс. — 2016. — № 47 (23-30 нояб.). — С. 13А.

Підприємство виграло тендер на реконструкцію компресорних станцій «Задніпровська», «Ананьїв», «Південнобузька».

Сумське НВО тестує насоси для білоруської АЕС // Сумщина. — 2016. — 1 груд. (№ 48). — С. 2.

2017

Штеба Н. СНПО — первое в Восточной Европе : получило статус одобренного поставщика в Ираке / Н. Штеба // Ваш шанс. — 2017. — № 1 (4-11 янв.). — С. 6А.

Сумське машинобудівне підприємство отримало статус схваленого постачальника в Міністерстві нафти Іраку.

Вертіль О. 3:1 — на користь закордонних партнерів / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2017. — № 41 (2 берез.). — С. 7.

Про співпрацю робітників Сумського машинобудівного НВО із закордонними партнерами — представниками Індії, Китаю, Словаччини.

Штеба Н. Новые горизонты : Сумское НПО одобрили в Египте / Н. Штеба // Ваш шанс. — 2017. — № 12 (22-29 марта). — С. 8А.

Підприємство офіційно отримало статус схваленого

постачальника великої газової компанії.

Бондаренко С. Хроніки полураспада : що происходит на Сумському науково-виробничому об'єднанні і чим все це може закінчитися / С. Бондаренко // Панорама. — 2017. — № 17 (19-26 апр.). — С. А1, А8-9.

Сучасне становище підприємства залишається катастрофічним.

Вертіль О. «Солоха», Єгипет та інші / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2017. — № 64 (5 квіт.). — С. 7.

Про співпрацю ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» з іншими країнами.

Луговий В. «Сумське НВО»: битва за виживання / В. Луговий // Сумщина. — 2017. — 4 трав. (№ 18). — С. 1, 3.

Критичний фінансовий стан підприємства.

Судьба СНПО — это судьба Сум : состоялся круглый стол, посвященный бизнес-перспективам предприятия и планам по погашению зарплатной задолженности // Ваш шанс. — 2017. — № 20 (17-24 мая). — С. 11А.

Учасники круглого столу наголосили, що необхідно знайти спосіб, як достукатися до державної влади, щоб вона відреагувала на проблеми вітчизняного машинобудування та української промисловості в цілому.

Перспектива СНПО в Ірані : сумські машиностроїтели отримали право поставити свою продукцію для нафтехімічного комплексу цієї країни // Ваш шанс. — 2017. — № 22 (31 мая-7 июня). — С. 14А.

Вертіль О. Машинобудівники вишукують і знаходять резерви / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2017. — № 100 (черв.). — С. 5.

Про внутрішні резерви виробництва Сумського науково-виробничого об'єднання. З осені цього року підприємство вироблятиме електрику для вітчизняного ДП «Енергоринок».

СНПО обратилось к президенту : предприятие попросило привлечь к выполнению госпроектов национальных товаропроизводителей // Ваш шанс. — 2017. — № 29 (19-26 июля). — С. 4А.

Працівники СМНВО під час візиту президента України до Сум передали лист голові держави з проханням вжити заходів щодо відродження машинобудівної галузі.

Вертіль О. Обладнання для газовиків Прикарпаття / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2017. — № 209 (7 лист.). — С. 6.

На замовлення управління магістральних газопроводів «Прикарпаттрансгаз» колектив ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» підписав контракт на виготовлення і поставку обладнання для реконструкції ділянки вітчизняного газопроводу Долина — Ужгород — державний кордон.

Бондаренко С. На грани краха : по состоянию на 10 октября долги по зарплате на СНПО составляли почти 100 млн грн / С. Бондаренко // Панорама. — 2017. — № 49 (29 нояб. — 6 груд.). — С. А1, А11.

Лондонський суд зобов'язав Костянтина Григоришина виплатити 300 млн доларів Володимирі Лук'яненко і Вадиму Новинському.

Нестерова Л. Сумським машинобудівникам потрібні ринки збуту / Л. Нестерова // Ярмарок. — 2018. — № 16 (19 квіт.). — С. 2.

Росія закрила всі ринки збуту для СМНВО, у зв'язку з чим підприємство змушене самостійно шукати канали експорту.

Вертіль О. Сумські машинобудівники облаштовують казахстанський «Бозой» / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. — 2017. — № 245 (28 груд.). — С. 6.

Машинобудівники Сумського НВО виготовили установку для підземного газосховища «Бозой» Актюбінської області Казахстану.

2018

Штеба Н. Что делает независимый профсоюз СНПО? / Н. Штеба // Ваш шанс. — 2018. — № 26 (27 июня — 4 июля). — С. 12А.

Сумське СМНВО переживає не найкращі часи. Заборгованість перед трудовим колективом по заробітній платі за 7 місяців; обмаль замовлень; ще одна величезна проблема — корпоративний конфлікт між основними акціонерами заводу — Костянтином Григоришиним з однієї сторони та Володимиром Лук'яненком і Вадимом Новинським — з іншої.

2019

Чернов В. Машинобудівники відновлюють потужності / В. Чернов // Голос України. — 2019. — № 117 (25 черв.). — С. 7.

Після довготривалої паузи Сумське машинобудівне науково-

виробниче об'єднання поступово відновлює темпи промислового виробництва. З 1 липня 2019 року на підприємстві скасовується режим неповного робочого тижня.

2020

Чернов В. Машинобудівники нарощують виробничий потенціал / В. Чернов // *Голос України*. — 2020. — № 179 (29 верес.). — С. 7.

Про відновлення та введення в дію ковальського цеху № 30 в акціонерному товаристві «СМНВО-Інжиніринг».

Чернов В. Без допомоги держави боргів не погасити / В. Чернов // *Голос України*. — 2020. — № 160 (3 верес.). — С. 16.

Від часу повернення до керівництва В. Лук'яненка завод поступово відроджується. Однак підприємство працює без допомоги держави, яка б мала бути зацікавленою в розвитку економіки країни.

2021

Чернов В. Машинобудівники варитимуть сталь / В. Чернов // *Голос України*. — 2021. — № 19 (3 лют.). — С. 1.

Сумське МНВО започатковує новий напрям діяльності з виготовлення високоякісної сталі для власних потреб.

Чернов В. Штучна мілина для флагмана машинобудування / В. Чернов // *Голос України*. — 2021. — № 103 (3 черв.). — С. 16.

Про проблеми виплати боргів із зарплати на СМНВО. Наводяться статистичні дані про кількість працюючих на підприємстві в кращі часи і сьогодні.

Иваненко О. Завод или деньги : как Герой Украины и почетный гражданин г. Сумы Владимир Лукьяненко предстал перед судом в качестве обвиняемого / О. Иваненко // *Панорама*. — 2021. — № 23 (9-16 черв.). — С. А1, А7.

Про проблеми виплати боргів із зарплати працівникам АТ «СНВО» та АТ «СНПО-Інжиніринг».

